

БІОГРАФІЧНІ ДОВІДКИ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ЗАБЕЗПЕЧУВАЛИ І ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ОСВІТУ З ГЕОГРАФІЇ ТА НАУК ПРО ЗЕМЛЮ

Природознавці, які викладали і природничу географію в 1917 - 1933 рр.

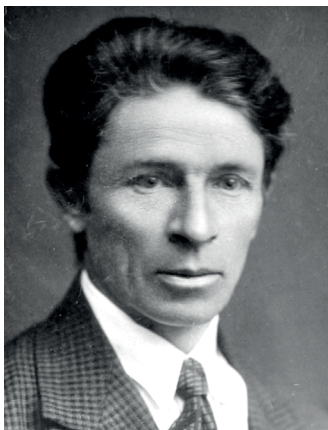
БУЛДОВСЬКИЙ Олександр Теофілович (13.03.1887, містечко Старі Санжари, Полтавська губ. – 21.08.1938, м. Владивосток) – викладач природничих дисциплін, географії та методик їх навчання. Син митрополита Української автокефальної православної церкви Теофіла Булдовського.

У 1912 р. закінчив природниче відділення фізико-математичного факультету Харківського університету й розпочав педагогічну діяльність як учитель природознавства Усть-Медведицького реального училища на Донщині (зараз – місто Серафимович Волгоградської обл.). Після лютневої революції 1917 р. повертається в Полтаву, працює в Єпархіальному училищі. 26.10.1917 р. затверджений на посаді учителя географії та природознавства (зоології, ботаніки) з методиками їх навчання в Полтавському учительському інституті. Як голова науково-педагогічної ради, 02-09.1920 р. виконував обов'язки керівника Полтавського педагогічного інституту. На посаді професора Полтавського інституту народної освіти (ПІНО) офіційно затверджений Народним комісаріатом освіти 1.03.1926 р. До 1930-го року О. Булдовський, крім зоології, викладав також зоогеографію, методику навчання природознавства та географії. У 1927 - 1929 рр. був головою природознавчої методичної комісії в ПІНО, членом Державної науково-методичної комісії Народного комісаріату освіти України.

Працюючи в нашому закладі набув авторитету провідного в Україні фахівця з методики навчання природознавства як у школі, так і в педагогічних закладах вищої освіти.

У кінці 1920-х рр. був звинувачений у контрреволюційній націоналістичній діяльності. Під тиском у липні 1930 року вчений і методист змушений був подати заяву на звільнення з роботи. Він їде на Далекий Схід Росії (Примор'я). У 1932 р. стає керівником гідробіологічної станції, а потім – завідувачем гідробіологічного відділу прісних вод Далекосхідного філіалу Академії наук СРСР. Заарештований 21.08.1937 р. за звинуваченням у «контрреволюційній роботі й шпигунстві». Розстріляний через рік. Реабілітований 25.04.1957 р.

Укладач: Л.М. Булава

НИКОЛАЄВ Валентин Федорович (7.08.1889, м. Слов'янськ Харківської губернії, тепер Донецька обл. – 26.02.1973, Харків) – природознавець, організатор музейної справи; науковий співробітник кількох науково-дослідних інститутів; викладач вищих навчальних закладів.

У 1915 році закінчив природниче відділення фізико-математичного факультету Харківського університету. Завідувач природничо-історичного музею Полтавського губернського земства (1915–1917), перейменованого в Народний музей Полтавщини (1918–1919) і Центральний пролетарський музей Полтавщини (завідувач у 1920–1923); зараз – краєзнавчий музей.

Одночасно із завідуванням музеєм і громадською діяльністю, із 1919 р. В.Ф.Николаєв встигав працювати лектором із

ботаніки, анатомії й фізіології рослин, еволюції природи; завідував біологічною лабораторією; був головою ради фізико-математичного відділу Полтавського педагогічного інституту. Із початку 1921 р. В.Ф.Ніколаєв – голова науково-учебної ради (керівник педінституту), а з квітня 1921 р. – професор, декан фізико-математичного відділу Полтавського інституту народної освіти (ПННО). Зокрема, викладав ботаніку, загальну фізичну географію, фізичну географію України, географію рослин, краєзнавство та вів практикум з організації шкільного музею.

У квітні 1923 року його запрошують до Харкова, де він працює старшим інспектором музейно-екскурсійно-виставкової секції Народного комісаріату освіти УРСР, потім недовго – головою Всеукраїнського комітету з охорони пам'яток старовини. Викладав у Харківському сільськогосподарському інституті. У 1927 - 1935 рр. – старший науковий співробітник, заступник директора сухумського відділення Всесоюзного інституту рослинництва, декан факультету в Сухумському інституті субтропічних культур. Кандидат біологічних наук (з 1936 р.). У кінці 1930-х рр. знову в Полтаві – в.о. завідувача кафедри генетики, селекції й насінництва Полтавського сільськогосподарського інституту; у 1938-1940 роках викладає за сумісництвом у Полтавському педінституті. Із 1941 р. – завідувач кафедри рослинництва Курганського сільськогосподарського інституту; у 1946-1953 рр. заступник директора Всесоюзного науково-дослідного інституту сухих субтропіків у м. Душанбе. У 1953-1963 рр. – завідувач кафедри ботаніки Уманського сільськогосподарського інституту.

Нагороджений орденом «Знак пошани», медалями.

Укладач: Л.М. Булава

НІКОЛАЄВ Микола Федорович (4.11.1882, м. Слов'янськ Харківської губернії, нині Донецької області – 1941?) – природознавець, викладач.

У 1910 році закінчив природниче відділення фізико-математичного факультету Харківського університету. У 1905 році виключений з університету за революційну діяльність і в еміграції у 1905-1908 рр. навчався в політехнічному інституті в Швейцарії (за спеціальністю хімія). Завідувач природничо-історичного музею Полтавського губернського земства у 1910-1915 рр. За роки його керівництва музей був осередком просвітницької роботи через Педагогічне бюро (мав постійні експозиції, адресовані освітянам, бібліотеку й зібрання унаочнень). М.Ф.Ніколаєв читав лекції з природознавства Полтавської губернії на літніх педагогічних курсах, викладав у закладах освіти, займався організації природоохоронної роботи. На початку Першої світової війни суміщав роботу в музеї з діяльністю в громадській організації, яка займалася питаннями допомоги земств в забезпеченні потреб армії («Земгор»), очолював обласну Переселенську організацію.

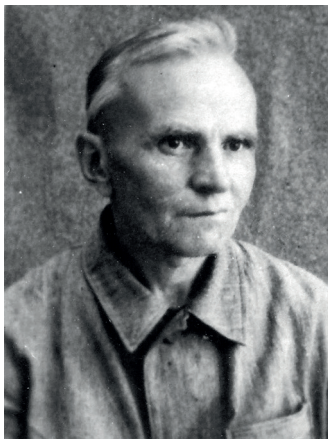
Із 1920 р. читає курси природознавства для слухачів навчальних закладів м. Полтави. У 1923-1924 рр. обіймав посаду завідувача хлібного відділу Полтавського державного банку.

У 1924 р. Микола Федорович на 6 років пов'язує своє життя з Полтавським інститутом народної освіти (нині ПНПУ імені В.Г. Короленка), де з 2 липня зайняв посаду штатного лектора з ботаніки – завідувача ботанічним кабінетом. У різні навчальні роки викладав курси: ботаніки (ботаніка з рослинництвом), біології й теорії еволюції, природознавства, екології з основами географії рослин, геології з ґрунтознавством та мінералогією, методики викладання ботаніки тощо. 17.09.1930 р. М.Ф.Ніколаєва було звільнено з посади професора біології та фізичної географії Полтавського інституту соціального виховання (ІСВ) за власним бажанням. Це сталося внаслідок перетворення ІНО на ІСВ, за концепцією діяльності якого значно зменшувалася роль науково-дослідницької роботи, а також у зв'язку із чистками «від націоналістичних елементів». Він переїхав до Могильовської області, де очолював кафедру ботаніки і фітопатології Гори-Горецького

сільськогосподарського інституту (нині Білоруська державна сільськогосподарська академія). Ще в квітні 1941 р. отримав чергову нагороду з рук Голови Президії Верховної ради СРСР М.І. Калініна.

Час та обставини його смерті достеменно невідомі. Існує аргументована версія, що він міг підпасти під дію наказу НКВС від 23.06.1941 р. про знищення потенційних «ворогів народу» при відступі радянської армії.

Укладач: Л.М. Булава

ГАВРИЛЕНКО Микола Іванович (18.05.1889, м. Полтава – 14.01.1971, м. Полтава) – природознавець, організатор музейної справи, викладач. Фото 1940-х і 1960-х рр.

У 1916 р. закінчив природниче відділення фізико-математичного факультету Харківського університету і почав працювати у Полтавському музеї (у 1923-1935 і 1941-1946 рр. – завідувачем відділу природи). Особливе місце в діяльності М.І.Гавриленка, як музейного працівника займали питання охорони природи, створення перших заповідних територій на Полтавщині, популяризація знань про природу серед широких верств населення. Суміщає роботу в музеї з викладанням у різних закладах освіти Полтави. У 1920 - 1928, 1933 - 1935 рр. працював у педагогічному інституті як лектор з геології і мінералогії, географії тварин, завідував зоологічним кабінетом, вів дисципліну «Екскурсійний метод» та інші курси.

Кандидат біологічних наук (1935). Був засуджений за участь у так званій «контрреволюційній групі астрономічний гурток» і перебував у таборах для політ'язнів у 1935 - 1940 рр. Реабілітований у 1989 р. (посмертно).

Під час фашистської окупації обіймав посаду заступника директора з наукової роботи та завідувача відділу природи Полтавського історико-етнографічного музею. У повоєнні роки працював у музеї на посадах тимчасово виконуючого обов'язки директора, заступника директора з наукової роботи, завідувача відділу природи. У 1946 - 1960 рр. знову в педагогічному інституті. Вів, зокрема, курси зоології хребетних з основами зоогеографії, геології з основами палеонтології, проводив

навчальну та польову практику студентів. Брав участь у створенні зоологічного музею педінституту.

Укладач: Л.М. Булава

КОЛОНТАЙ Олексій Мартинович (Олекса Мартим'янович), 25.02.1884, с. Старі Санжари Полтавського повіту (тепер – Новосанжарського району) – 29.11.1937, м. Полтава. Фото кінця 1920-х рр.

У 1913 році закінчив природниче відділення фізико-математичного факультету Харківського університету. Із 1913 по 1917 рр. працював учителем географії Вищої початкової школи на Кубані, а з 1917 по 1919 рр. викладав географію у хлоп'ячій гімназії у Воронежській губернії. Упродовж 1919-1925 рр. був учителем географії Полтавської трудової школи № 20, а в 1921-1923 рр. – директором Полтавської трудової школи № 23 та викладав географію в Полтавському педагогічному технікумі імені М. Драгоманова (за сумісництвом).

У 1925 р. О. Колонтай переходить на викладацьку роботу до Полтавського інституту народної освіти, де до 1931 р. читав лекції з курсу економічної географії, а до 1933 р.

викладав курс «Основи виробництва», займався організацією екскурсій на виробництво й виробничих практик. У 1933 р. за «недостатню партійність» у викладанні та «наклепи на радянську владу щодо причин голоду 1933 року» звільнений із роботи й на три тижні заарештований.

Між двома арештами викладає на робітфаках Полтави. Вдруге заарештований 5.09.1937 р. Проходив по колективній справі 14 представників полтавської інтелігенції, яких звинуватили у створенні «контрреволюційної націоналістичної організації» (разом із О.М. Колонтаєм у цій справі були заарештовані колишні викладачі педінституту В.О.Щепотьєв і Ю.Ф.Костенецький). Олекса Маркіянович єдиний із цієї групи повністю заперечував усі звинувачення. Він мав сміливість заявити на допиті 18 вересня 1937 року: «Радянська влада з метою знищення українського народу створює неіснуючі справи про українські контрреволюційні організації, заарештовує й засуджує людей ні в чому не повинних». Особливою трійкою при УНКВС Полтавської області 17 - 19.11.1937 р. засуджений до вищої міри покарання. Реабілітований 5.07.1958 р.

Укладач : Л.М. Булава

ПЕДАН Ілько Сергійович (20.07.1891 або 1893 р., містечко Білоцерківка Хорольського повіту, тепер Великобагачанського району - ?1958, м. Кривий Ріг) – геолог, викладач геології і природничих дисциплін. Фото кінця 1920-х рр.

Закінчив Сорочинську учительську семінарію, працював учителем зразкової школи при ній. У 1914 р. вступив до Полтавського учительського інституту, однак навчання не закінчив (мобілізований до армії) і лише в 1923 р. отримав кваліфікацію викладача природничих дисциплін, закінчивши теоретичний курс на природничому відділі Полтавського інституту народної освіти. Але в 1927 р. для отримання диплома змушений був виконати й захистити кваліфікаційну роботу «Геологічні екскурсії на Полтавщині».

У 1920 -1921 рр. викладав природознавство у Полтавській трудшколі №12. У 1921 – 1922 рр. працював лаборантом у краєзнавчому музеї. Впродовж 1922 - 1924 рр. був викладачем природознавства на педагогічних курсах імені Б.Грінченка в Біликах. Отримав високу оцінку роботи в спогадах Г.Г.Ващенко. У 1924 – 1928 рр. І.С. Педан викладав геологію, фізику і хімію в Полтавському педагогічному технікумі імені Драгоманова. Через злиття педтехнікуму і ПНЮ 25.09.1928 р. був прийнятий на посаду викладача І-ї категорії з геології й мінералогії. У 1929 р. отримує направлення на навчання в аспірантурі науково-дослідного Інституту геології в Харкові (заочно). У 1930 р. він завідує кабінетом землезнавства, читає лекції з геології й мінералогії на агробіологічному факультеті та методику неживої природи на підготовчих курсах; обраний заступником голови агробіологічної циклової комісії. Із 11.06.1930 р. І.С. Педану надана відпустка для участі в геологічній експедиції, а восени, коли ПНЮ був перетворений на ПІСВ, Ілько Сергійович залишає роботу в нашому навчальному закладі. Із 1932 р., після закінчення аспірантури, працював в Укргеолтресті, зокрема проводив дослідження родовища ільменітів на Житомирщині. 26.07.1938 р. його було заарештовано за звинуваченням у контрреволюційній шкідницькій діяльності й 9.03.1939 р. засуджено на 8 років позбавлення волі. Невдовзі термін покарання був зменшений до 5 років, і до серпня 1943 р. І.С. Педан працював геологом тресту «Востокуглеразведка», на шахті «Букачача» в Забайкаллі, що входила в систему ГУЛАГ. У зв'язку із судимістю, йому був заборонений виїзд із Сибіру. Судимість знята тільки наприкінці 1956 (із заборонаю проживання у великих містах). Реабілітований І.С. Педан у 1957 р.

Укладач: Л.М. Булава

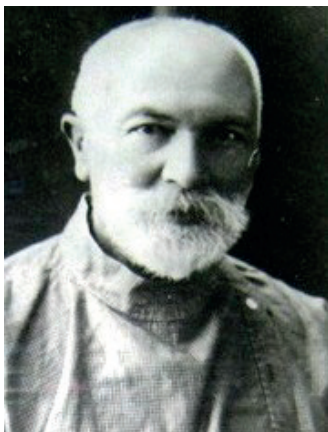
БІЛЕЦЬКИЙ Федір Григорович (18/30.06.1879, с. Тиниця, нині Бахмацького р-ну Чернігівської обл. – 12.04.1967, Полтава) – фахівець у галузях рослинництва і агротехніки, викладач.

Закінчив агрономічний факультет Київського політехнічного інституту (1904), працював агрономом у приватних маєтках. Повітовий агроном Кролевецької земської управи (1905-1908). Вів наукові дослідження зволоження поволзьких степів поблизу Самари (1909-1911). Член землеустрійної комісії у м. Петрозаводську (1911-1916). Голова спілки споживчих товариств і викладачем сільського господарства у Петрозаводській учительській семінарії (1917-1918). Завідувач губернського відділу освіти у Петрозаводську (1918-1919). Завідувач відділу сільськогосподарської освіти Народного комісаріату освіти у Москві (1919-1920). Завідувач відділу сільськогосподарської освіти, Харків (1920). Директор профшколи у Старому Мерчику на Харківщині (1921-1923). Директор Маслівського сільськогосподарського технікуму (тепер Київська обл., 1923-1925). З 1925 р. завуч і викладач Полтавського сільськогосподарського технікуму, перетвореного у 1929 р. на інститут. Був першим завідувачем кафедри рослинництва сільськогосподарського інституту і понад 33 роки керував нею (1929 - 1962).

Із 12.1929 р. за сумісництвом – професор Полтавського інституту народної освіти (викладач агрономічних дисциплін). У 1930 р. у зв'язку із перетворенням ПНІО на ПСВ Ф.Г. Білецький був призначений завідувачем кафедри землезнавства та сільського господарства (в 1931 р. перейменовану в кафедру агрономічних наук, а в 1932 – кафедру реконструкції сільського господарства). Звільнений 8.10.1933 р. у зв'язку зі зміною концепції освітнього процесу.

Заслужений діяч науки УРСР (1960), професор. Нагороджений орденом Леніна (1948). Автор 76 наукових праць у галузях рослинництва і агротехніки.

Укладачі: Л.М. Булава, С.М. Шевчук

ІЛЛІЧЕВСЬКИЙ Олімпій Олександрович (1865, Херсонська губернія – початок 1940-х рр., м. Полтава) – агроном, ґрунтознавець, викладач геології.

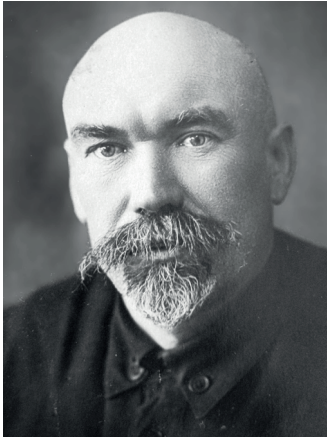
У 1890 р. закінчив Петровську сільськогосподарську академію. Працював агрономом у Тираспольському повіті Херсонської губернії і в Тамбовській губернії; завідував відділом сільськогосподарської статистики Пермської губернії; 1899 по 1901 р. - повітовий агроном Костянтиноградського повіту Полтавської губернії. У 1901 р. обирається вченим секретарем Полтавського губернського сільськогосподарського товариства, в якому працював до 1921 р. У 1921 - 1922 рр. – завідувач сільськогосподарського відділу Полтавського пролетарського музею. Із 1919 р. до другої половини 1930-х років працює в закладах-попередниках Полтавської державної аграрної академії, де стає в.о. професора ґрунтознавства та геології.

Із 1930 по 1933 рр. працював за сумісництвом лектором курсів ґрунтознавства та геології Полтавського інституту соціального виховання (як позаштатний доцент).

Батько відомого природознавця Сергія Іллічевського.

Відома наукова публікація: Іллічевський О.О. Алювіальні ґрунти Куземинського лучного масиву // Луки водозбору р.Ворскли. – Записки Полтавського с.-г. ін-ту. – Т. 4. – 1930.

Укладач: Л.М. Булава

СОКОЛОВ Михайло Олександрович (1879, м. Гатчина Петербурзької губернії - ?) – викладач геодезії і топографії.

Закінчив школу при Гатчинській учительській семінарії, Псковське землемірне училища, а в 1903 рр. – Межевий інститут (отримав кваліфікацію «межевий інженер»). У 1903 - 1904 рр. працював у повітовій земельній комісії м. Перм. У 1904 - 1906 рр. служив за власним вибором в армії (прапорщиком). Після звільнення з армії з 1906 року працював в Межевому відомстві по різних губерніях Російської імперії, зокрема й у Полтаві. В 1908 - 1909 і в 1919 рр. керував практикою слухачів Полтавського землемірного училища. Брав участь у Першій світовій війні, потрапив у полон, у 1918 році повернувся до Полтави й працював за спеціальністю. Із 1920-го р. займався викладацькою діяльністю (викладав геодезію в професійних школах, технікумах й інститутах Полтави). Коли в 1933 році в педагогічному інституті був відкритий географічний відділ, Михайла Олександровича запросили на посаду викладача геодезії та топографії, яку він посідав рік. Вдруге його прийняли на посаду нештатного доцента курсу геодезія з погодинною оплатою з 15.01.1935 р. Заарештований 18.04.1938 р. Засуджений Особливою нарадою при НКВС СРСР 11.11.1939 р. за ст. ст. 54-2, 54-11 КК УРСР до 5 років заслання в Казахстан. Реабілітований Полтавським облсудом 03.01.1959 р.

Портрет М.О. Соколова із випускного фото 1928 року Полтавського землевпорядного технікуму люб'язно наданий О.М. Петренком із його приватної колекції.

Укладач: О.М. Мащенко

Професійні викладачі-географи, які працювали в 1920-х – 1980-х роках

ДУБНЯК Кость Володимирович (15.05.1890, м. Миргород – 3.08.1948, Томська область) – географ, бібліограф, методист, громадський діяч.

У 1914 році закінчив природниче відділення фізико-математичного факультету Харківського університету і почав працювати вчителем географії та природознавства земської хлоп'ячої гімназії в рідному Миргороді (сучасна ЗОШ № 1); в 1915 - 1916 рр. – у реальному училищі на Ставропіллі. У січні 1917 року переїжджає до повітового міста Кобеляки на Полтавщині, де працює в комерційному училищі. Впродовж чотирьох років (1.08.1918 - 1.09.1922 рр.) викладав географію в середніх і вищих навчальних закладах Полтави, займався просвітницькою й науковою діяльністю, вихованням молоді в дусі українського патріотизму. З грудня 1919 р. викладає у Вищій робітничій школі, у 1921-1922 рр. викладав економічну географію в технікумах: кооперативному, сільськогосподарському, садівництва. У Полтавському педагогічному інституті в 1920 році час від часу читав лекції із загального землезнавства. Завідував редакційним відділом Полтавського державного видавництва.

У 1922 р. К. Дубняк переїхав до Києва, де працював у сільськогосподарському науковому комітеті; виконує обов'язки секретаря географічної секції комісії краєзнавства при Українській Академії наук; секретаря географічної секції при Інституті української мови. К. Дубняком були обґрунтовані теоретичні основи краєзнавства як окремої науки в структурі української географії.

У 1924 - 1927 рр. року комітет працював у Харкові. У 1924 - 1929 рр. роках К. Дубняк працював за сумісництвом на посаді професора економічної географії Харківського інституту народної освіти; та в Комуністичному університеті імені Артема.

Восени 1927 р. перейшов на посаду наукового співробітника й завідувача відділу описової географії, а з весни 1928 р. до осені 1929 р. був заступником директора Україн-

ського науково-дослідницького інституту географії і картографії (УН-ДІГК). На цей час припала діяльність ученого в розробці теоретичних і прикладних проблем економічної географії та географічної освіти.

У 1929 - 1933 рр. працював у ряді закладів вищої освіти Харкова, укладав термінологічний словник з фізичної географії, переключився на методичну роботу з географії. З 1933 по 1941 рік зазнав переслідувань за часи роботи в УН-ДІГК, тому не мав у Харкові постійної роботи, лише час від часу викладав географію та методику її навчання на педагогічних курсах і на робітфаці.

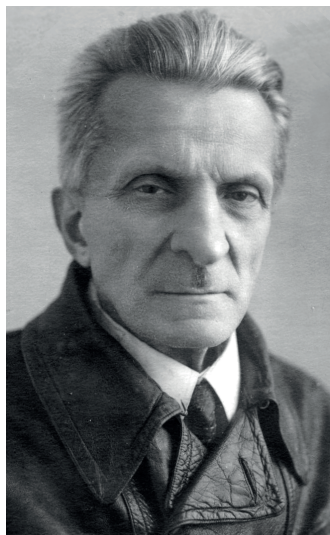
У 1936 - 1938 рр. працює в Сталінградському, а в 1939 р. - у Махачкалінському педагогічних інститутах, звідки звільнявся після інформації про те, що він перебував під слідством за український націоналізм. Тому повернувся до Харкова, в 1939-1941 рр. викладав географію на обласних учительських курсах, забезпечуючи сім'ї напівголодне існування.

У грудні 1941 р. К. Дубняк став одним із організаторів харківської «Просвіти» і був її активним членом до кінця німецької окупації Харкова. Завданням «Просвіти» була усебічна підготовка населення до створення української держави. Упродовж 1942 - 1943 рр. у складі «Просвіти» К. Дубняк очолював методичну комісію з переробки програм і підручників географії для учнів.

Безумовно, Кость Дубняк був патріотом України і мав за що ненавидіти більшовицький режим. Його співробітництво з німецькою окупаційною владою, згідно звинувачувального висновку, полягало в 20 публікаціях антибільшовицького змісту в харківській газеті «Нова Україна».

Заарештований 1.02.1945 р. На допитах тримався гідно. За активну роботу в українських організаціях під час німецької окупації Харкова та ведення антирадянської агітації й пропаганди К.В. Дубняка 11.06.1945 року військовим трибуналом було засуджено до двадцяти років каторжних робіт з обмеженням прав на п'ять років та конфіскацією майна. Помер у місцях позбавлення волі в Сибіру. І до сьогодні залишається не реабілітованим.

Укладачі : С.М. Шевчук, Л.М. Булава

САМБІКІН Михайло Митрофанович (9.05.1878 р., с. Бикові Хутори Комишинського повіту Саратовської губернії (нині Биківський р-н Волгоградської обл.) - 8.06.1968, м. Волгоград) - професор географії Полтавського ІНО й педінституту, основоположник української агрометеорології, доктор географічних наук.

Закінчив Київський політехнічний інститут у 1904 р. і Вищі курси при вченому комітеті Міністерства землеробства при Санкт-Петербурзькому університеті.

Будучи студентом, М. Самбікін у 1902 р. організував при Полтавському Губернському статистичному бюро Дощомірну станцію. Після закінчення навчання М. Самбікін працював старшим науковим співробітником на кафедрі метеорології Київського політехнічного інституту, а згодом переїздить до Полтави, де починає працювати в Полтавському губернському земстві. Тут він завідує відділом сільськогосподарської метеорології та організує Дослідну метеорологічну мережу Полтавської губернії. У 1909 - 1910 рр. за сумісництвом працював у Головній фізичній обсерваторії АН Росії у Санкт-Петербурзі.

І з 1913 р. М. Самбікін завідує протягом двадцяти років новоствореним Відділом метеорології Полтавської сільськогосподарської дослідної станції та системою метеорологічних установ Полтавської губернії. Із 1919 року М.М. Самбікін поєднував наукову діяльність із викладацькою роботою, в т.ч. - у Полтавському інституті народної освіти (до 1928 р. - за сумісництвом). Із цього часу починається майже 50-річна науково-педагогічна діяльність професора М. Самбікіна, яка підтверджувалася атестатами Головнауки УСРСР в 1928 р. та ВАК СРСР у 1939 і 1946 роках.

Серед основних курсів, які викладав професор М.М.Самбікін, були кліматологія та метеорологія, а також фізична географія. Для студентів фізико-маєматичного відділення він викладав курс астрономії.

У 1930 р. професора М. Самбікіна був призначено викладачем кафедри землезнавства й сільського господарства Полтавського інституту соціального виховання (ІСВ). Однак уже в 1931 кафедру було реорганізовано – об'єднано з кафедрою сільського господарства у кафедру агрономічних наук.

У 1933 році ІСВ був реорганізований у Полтавський педагогічний інститут і в ньому було відкрито географічний відділ. Професора М. Самбікіна призначено завідувачем кафедри біології, яка забезпечувала викладання не тільки біологічних, але й географічних дисциплін. На жаль, географічний відділ проіснував тільки рік, а перед початком 1934 - 1935 н.р. М.М. Самбікін був звільнений не тільки з посади, але й із інституту (із політичних мотивів).

Із 1935 по 1941 рр. проф. М. Самбікін завідує кафедрою метеорології в Білоруській сільськогосподарській академії. У цей же час читає лекції з економічної географії в Білоруському сільськогосподарському комвузі. У 1941 - 1943 рр. завідувач кафедри метеорології в Таджикиському сільськогосподарському інституті; 1943 - 1945 р. завідувач кафедри географії в Благовіщенському педагогічному інституті; з 1945 по 1949 рр. – декан географічного факультету Сталінградського педагогічного інституту (був професором інституту до 1954 р.). До кінця життя плідно працював професором Волгоградського сільськогосподарського інституту. Помер через місяць після святкування 90-річчя з дня народження.

Загалом професор М.М. Самбікін опублікував близько 100 наукових праць, у тому числі 8 монографій.

Укладачі: С.М. Шевчук, Л.М. Булава

МАТВИЄНКО-ГАРНАГА Федір Трохимович (1884, с. Абрамівка Костянтиноградського повіту Полтавської губернії – 19.09.1937, м. Харків) – економіко-географ, викладач.

Вищу освіту здобув у Харківському університеті. У травні 1921 р. був направлений на роботу у Полтавський інститут народної освіти на посаду професора економічної та політичної географії України, і працював до 1923 р. Він викладав також курс краєзнавства і історію народного господарства України. Пізніше в Харкові працював над вирішенням проблем теорії економіко-географічної науки, дослідження з економічної географії українських земель, а також актуальних проблем економічного розвитку України. Значним є внесок ученого у становлення й розвиток географічної освіти в Україні.

Уперше був заарештований органами ГПУ в 1927 р. за «український націоналізм». Знову заарештований як учасник неіснуючої контрреволюційної організації і розстріляний у Харкові. Реабілітований у 1957 р.

Укладач : С.М. Шевчук

ТКАЧЕНКО Леонід Пилипович (1895, с. Кошари Курської губернії; тепер у межах м. Белгорода – 1944?) – викладач географії та історії. Фото кінця 1930-х рр.

У 1919 р. закінчив Київську духовну академію; кандидат богослов'я. У 1918 - 1920 рр., за його словами, викладав географію в школах Києва, а з 1920 р. по 1925 р. – Полтави. У 1926 - 1929 рр. – викладач географії Української військово-підготовчої школи в Полтаві. Після демобілізації, впродовж 1929 - 1941 рр., працював у Полтавському педінституті і його попередниках (ПІНО, ПІСВ), закінчивши в 1930 р. (екстерном) Харківський інститут народної освіти. Із 15.10.1929 р. – викладач географії на новоствореному денному робітфаці. У 1930 - 1931 н.р. працює в штаті кафедри політекономії. У 1931 - 1932 н.р. доцент

кафедри економіки Л.П.Ткаченко викладає курс «Економічна географія» для студентів історичного та економічного відділів. У 1934 - 1935 н.р. переходить на кафедру історії, де викладає ще й курс історичної географії. У зв'язку з тим, що історичний факультет був закритий, із 09.1935 р. по 10.1937 р. працює в.о. доцента кафедри біології природничого факультету, де викладає курси фізичної географії, геології з мінералогією, зоо- і фіто-географії; завідує кабінетом географії і геології. З відкриттям у 1936 р. учительського інституту викладає там фізичну географію на вечірньому природничому відділі. Він тимчасово виконує обов'язки заступника директора з навчальної частини; понад рік був виконувачем обов'язків декана природничого факультету.

У серпні-вересні 1937 р. відбувся черговий компартійний «погром» Полтавського педінституту. Його неодноразово викликали свідком у справах заарештованих колег, тримався достойно (говорив що знає того-то як хорошого фахівця). 25.10.1937 р. його звільнено з посади декана природничого факультету «за попівське походження» і переведено на посаду в.о. доцента кафедри зоології, де він викладає геологію і мінералогію для студентів-природників педінституту й Учительського інституту (в т.ч. вечірнього й заочного відділів).

Із 1.09.1939 р. Л.П. Ткаченко знову призначений на посаду декана природничого факультету, продовжуючи працювати як географ на кафедрі зоології. На цих посадах він пропрацював наступні 2 роки – аж до німецької окупації Полтави. Ці службові переміщення свідчать про універсальність і всебічність самопідготовки його як викладача і про дефіцит в інституті фахівців-географів. Як пізніше зазначив на слідстві один зі свідків, Л.П. Ткаченко був «... у великій пошані серед професорського складу м. Полтави. Тому йому більше, ніж будь-кому довіряли». Л.П. Ткаченко вцілів і зумів адаптуватися до нових соціальних умов в роки революції й громадянської війни, вижити в штормові 1930-ті.

Але його долю перемолола війна... Відразу ж після входження до Полтави німецька військова адміністрація зобов'язала містян з'явитися для реєстрації. Як згадують інші викладачі, Л.П.Ткаченко з'явився одним із перших. У подальших розмовах із колишніми колегами він заявляв, що був ображений на радянську владу й постійно очікував на арешт: «Радянська влада – це тюрма, в якій фільтруються люди». 20.09.1941 р. Ткаченко Л.П. призначений директором Полтавського педінституту (фактично ж – зберігачем його майна, а також завідувачем ботанічного саду й гравіметричної обсерваторії, приєднаної до інституту), бо Гітлер був категорично проти вищої й навіть середньої освіти на окупованих східнослов'янських землях. Тому заняття, звичайно ж, не розпочалися, а інститут формально проіснував рік, до вересня 1942 р., коли Ткаченко передав його господарство завгоспові В.Є.Кізіму. У вересні 1942 р. військову адміністрацію змінила цивільна, й педінститут був закритий остаточно. Л.Ткаченко призначений на посаду шкільного інспектора при бургомістрові Полтави П.Галаніну та одночасно – начальником міського відділу народної освіти. Цю посаду він займав до кінця німецької окупації Полтави. Одночасно викладав метеорологію й економічну географію в сільськогосподарській школі, був головою пасторських курсів Української автономної православної церкви (УАПЦ), відновленої в серпні 1941р. у Почаєві.

У вересні 1943 р., аа кілька днів до приходу радянських військ, німецька адміністрація запропонувала Л.П. Ткаченкові із сім'єю виїхати до Львова, а далі – до Відня. Проте він переїхав у м. Почаїв, до Лаври, куди був евакуйований німцями єпископ УАПЦ Полтавський і Лубенський Веніамін (С.В. Новицький).

Після приходу радянських військ у кінці березня 1944 р. зареєструвався як учитель; 1.04.1944 р. призначений на посаду завідувача методичного кабінету відділу освіти Почаївського району Тернопільської області, а з 22.04.1944 – завідувачем цього відділу. 12.05.1944 р. після спецперевірки був викритий і затриманий. 21.10.1944 р. на закритому засіданні Військового трибуналу військ НКВС Полтавської області Л.П.Ткаченко за статтями 54-1»а», 54-10, ч.2 КК УРСР засуджений до 10 років позбавлення волі. Вірогідно, загинув при етапуванні до призначеного табору в Комі АРСР, оскільки туди не поступав.

У нас немає інформації про його наукові праці. Схоже, що Л.Ткаченко і не намагався займатися наукою, а був добросовісним викладачем.

У роки німецької окупації опублікував 9 статей у газеті «Голос Полтавщини» (здебільшого, геополітичного змісту).

Укладач: Л.М. Булава

ПРОХОРОВА Лідія Іванівна (18.01.1880, м. Полтава – ?) – викладач і учитель географії.

У 1898 р. закінчила Віленську жіночу гімназію; у 1912 р. – Санкт-Петербурзькі вищі жіночі курси (Бестужевські), його історико-філологічне відділення, за спеціальністю «історія і географія»; у 1914 р. – однорічні педагогічні курси при Київському Учбовому окрузі по відділу географії з правом викладання в середніх навчальних закладах. Учителем географії розпочала працювати у Жіночому комерційному училищі Київського товариства викладачів (1913 – 1915). Із 1914 по 1916 р. викладала також у двох київських жіночих приватних гімназіях. Із кінця 1916 до початку 1918 р. викладає географію в Петрограді. З початком революційних подій переїжджає із Петрограда до Полтави, де викладає географію в закладах середньої освіти міста (школи №9, 5, 3, 4 – в останній ще на початку 1950-х років).

У зв'язку з відкриттям природничо-географічного відділу в Учительському інституті при Полтавському педагогічному інституті, Лідія Іванівна зарахована з 1.07.1946 р. викладачем географії на новоутворену кафедру загальної історії та географії, де викладала курс загальної фізичної географії для майбутніх учителів 5 - 7 класів. Оскільки в 1948 р. набору на 1 курс стаціонару природничо-географічного факультету Учительського інституту не було, то з 1.09.1948 р. переведена з 0,5 ставки на погодинну оплату за сумісництвом. Звільнена з роботи з

1.09.1949 р. за відсутністю навантаження. У 1950 р. залучалася для проведення вступних екзаменів з географії в Учительському інституті, і їй на 1950 - 1951 н.р. було заплановане невелике навчальне навантаження з погодинною оплатою. У 1951 р. Учительський інститут було закрито. Продовжила викладати географію в школі №4 м. Полтави.

Портрет Л.І. Прохорової із випускного фото 1919 року гімназії Вахніної (пізніше перетвореної на 9-ту трудову школу) люб'язно наданий О.М. Петренком із його приватної колекції.

Укладач: Л.М. Булава

НІКІТЕНКО Наталія Іванівна (12.07.1920, с. Хрестище Костянтиноградського повіту Полтавської губернії (тепер – Харківської обл.) – 23.11.2000, м. Полтава) – викладач економічної географії. Фото кінця 1940-х рр.

У 1938 р. вступила на географічний факультет Харківського університету, де встигла закінчити три курси до початку війни. Водночас в університеті закінчила курси медичних сестер.

Із 1.09.1941 по 25.07.1942 р. працювала вчителем географії в м. Сватове. Після визволення Луганщини від окупантів, у лютому 1943 р., Наталія Іванівна добровільно вступила на службу в армію. У 1944 р. демобілізована у зв'язку з хворобою, працювала учителем у Луганській області, продовжила навчання в Харківському університеті, який закінчила в 1946 р. із кваліфікацією «Економіко-географ. Викладач». Отримала направлення на роботу вчителем географії в м. Ромни. 25.08.1947 р. прийнята викладачем на природничо-географічний

відділ при Полтавському учительському інституті, в склад кафедри загальної історії та географії педінституту. Викладала курси картографії, географії СРСР і України, географії зарубіжних країн, вела польові й педагогічні практики. У зв'язку із закриттям у грудні 1951 р. Учительського інституту була призначена керівником відділу педагогічної практики педінституту й переведена на кафедру загальної історії, де працювала до 1954 р. Переведена на кафедру педагогіки, і продовжувала керувати педпрактиками упродовж 1954 - 1958 рр.

У 1958 - 1960 рр. Н.І. Нікітенко працювала на посаді викладача кафедри географії Бійського педагогічного інституту, а з 1960 р. – старшого викладача, а потім доцента кафедри економічної географії Південно-Сахалінського педагогічного інституту.

У 1966 р. в Пермському університеті захищає дисертацію «Розвиток і розміщення харчової промисловості Полтавської області» і стає кандидатом географічних наук.

У 1976 р. повертається до Полтави, де працює доцентом кафедри економічної географії та економічної історії Полтавського кооперативного інституту. За сумісництвом, як погодинник, Н.І. Нікітенко викладала курс економічної географії СРСР студентам історичного факультету Полтавського педагогічного інституту імені В.Г. Короленка упродовж 1976 - 1985 рр., приймала вступні іспити з географії в абітурієнтів-істориків.

Укладач: Л.М. Булава

Колишні штатні викладачі географічних дисциплін у 1990-х – 2010-х роках

ГОЖЕНКО Людмила Іванівна (29.04.1949, м. Зоринськ Перевальського району Ворошиловградської (тепер – Луганської обл.) – викладач педагогіки і географії. Фото 1980-х рр.

У 1967 - 1979 рр. працювала вихователем у дитячих садках і профтехучилищах міст Зоринська, Рубіжного, Полтави, в Одеській області. У 1973 р. отримала диплом про присвоєння кваліфікації і звання учителя географії середньої школи (навчалася заочно в Луганському педінституті).

У 1979 - 1982 рр. – старший інспектор відділу кадрів ПДПІ імені В.Г. Короленка. Із 09.1980 по 05.1982 р., як викладач-погодинник, веде заняття із курсу «Землезнавство» на факультеті підготовки вчителів початкових класів, керує педагогічною практикою студентів цього факультету. У 1982 - 1985 рр. навчалася в аспірантурі лабораторії дидактики науково-дослідного інституту педагогіки УРСР, м. Київ. Із 1.10.1985 р. прийнята на кафедру педагогіки ПДПІ (з 25.04.1987 – доцентом). Викладає курс дидактики, керує педагогічною практикою.

Коли восени 1989 р. було вирішено перепрофілювати підготовку студентів трьох груп зі спеціальності «історія та суспільствознавство» на «історія та географія», то Л.І. Гоженко була єдиним викладачем з базовою географічною освітою, кандидатом наук. Тому з 1.09.1990 р. вона переведена на історичний факультет. Викладала методику навчання географії та фізичну географію материків і океанів, керувала педагогічними практиками. Після завершення терміну перебування на посаді доцента кафедри спеціальних історичних дисциплін та географії звільнилася за власним бажанням із 18.05.1997 р.

У 1997 - 2007 рр. – науковий співробітник полтавської філії Київського військового інституту управління та зв'язку. В 2008-2009 рр. – старший науковий співробітник Науково-методичного центру управління якістю освітньої діяльності в Полтавському університеті споживчої кооперації України. Має понад 80 публікацій. Нині живе в м. Полтаві, пенсіонерка.

Укладач: О.М. Мащенко

ЗЛОБИНА Світлана Олександрівна (26.03.1965, м. Дніпропетровськ) – викладач географії. Фото початку 1990-х рр.

У 1988 році закінчила Харківський державний університет імені О.М. Горького (тепер ХНУ імені В.Н. Каразіна) з кваліфікацією «Географ. Викладач географії». З 11.1988 по 08.1991 р. працювала завідувачкою лабораторією Полтавського кооперативного інституту (нині – університет економіки і торгівлі), за сумісництвом викладала на кафедрі загальноекономічних дисциплін.

Із 1.09.1991 року прийнята на кафедру історії УРСР (курс географії) ПНПУ імені В.Г. Короленка, і майже відразу переведена старшим викладачем новоствореної кафедри спеціальних історичних дисциплін і географії. Звільнилася за власним бажанням 31.01.1997 року. Викладала курс «Економічна та соціальна географія зарубіжних країн». Після звільнення з педінституту працювала в державних органах охорони природи, комерційних екологічних структурах, підприємницьких проектах, пов'язаних із поширенням екологічно чистої продукції. Станом на 2019 рік живе й працює в Карпатському регіоні, захоплена місцевою кухнею. Керівник проекту в Taste Ukraine.

Укладач : О.М. Мащенко

КУШНІР Людмила Миколаївна (24.07.1968, м. Біла Церква Київської області) – кандидат географічних наук (1998), доцент, викладач географії.

Після закінчення географічного факультету Київського державного університету імені Тараса Шевченка в 1991 році за розподілом направлена на роботу до ПДП (нині ПНПУ) імені В.Г. Короленка. Із 1994 по 1997 рік навчалася в аспірантурі на кафедрі економічної та соціальної географії КНУ імені Тараса Шевченка. Після закінчення аспірантури в 1997 році повернулася на кафедру спеціальних історичних дисциплін і географії (після реорганізації – географії та краєзнавства), де працювала до травня 2015 р. Викладала навчальні дисципліни: «Економічна та соціальна географія України», «Економічна та соціальна географія Полтавської області», «Географія населення», «Демографія», «Основи туризму», «Методика організації краєзнавчо-туристичної роботи», проводила польові географічні й туристичні практики. Була відзначена грамотами виконкому Полтавської міської ради, Полтавської обласної ради. Після 2015 року керує географічними гуртками в Полтавському обласному центрі туризму і краєзнавства учнівської молоді, працює вчителем географії Розсошенської гімназії Полтавського району.

Укладач: О.М. Мащенко

КУШНІР Леонід Леонідович (29.09.1962, с. Капустяни Тростянецького р-ну Вінницької обл.) – викладач географії та економічної теорії.

У 1991 р. закінчив Київський державний університет імені Тараса Шевченка (кваліфікація: «Географ, географ-краєзнавець, методист туристсько-екскурсійної справи, викладач»). Із 1.09.1991 р. працював асистентом кафедри історії УРСР (курс географії), а 25.10.1991 переведений на новоутворену кафедру спеціальних історичних дисциплін та географії. Із 30.10.1996 р. вступив до аспірантури ПДП імені В.Г.Короленка за спеціальністю «економічна теорія», підготував до захисту дисертацію за темою «Регіоналізація економічних процесів як закономірність розвитку ринкового господарства». З 1999 по 2008 р. працював на кафедрі політеко-

номії ПДПІ імені В.Г.Короленка (за сумісництвом до 2002 р. викладав курс картографії з основами топографії на кафедрі географії і краєзнавства). У 2008-17 рр. доцент кафедри економічної теорії та прикладної економіки; з 02.2019 р. – працівник полтавського краєзнавчого музею.

Укладач: Л.М. Булава

БУЛЬБА Степан Степанович (19.07.1950, с. Омбиш Борзнянського району Чернігівської області). Фото початку 1990-х рр.

У 1969 р. закінчив Київський топографічний технікум (спеціальність «Технік-геодезист»). У 1969-1992 рр. служив у Збройних Силах (полковник запасу). У 1971 р. закінчив з відзнакою Ленінградське військово-топографічне училище (за спеціальністю «Геодезія»); у 1978 р. – Московську військово-інженерну академію імені В.В.Куйбишева (спеціальність «Астрономогеодезія»). Після закінчення академії – старший викладач військової топографії кафедри тактики Полтавського вищого зенітно-ракетного командного училища імені генерала армії М.Ф.Ватутіна. Ще будучи на військовій службі, з 1991 р. залучався до проведення топографічної польової практики в ПДПІ імені В.Г.Короленка. Із 15.09.1992 р. – старший лаборант, асистент, старший викладач кафедри спеціальних історичних дисциплін та географії. Основна навчальна дисципліна – картографія з основами топографії. Після звільнення з інституту 31.08.1998 р. у зв'язку з переходом на політичну посаду, до 2001 р. працював як викладач-сумісник.

Активно займався політичною діяльністю. Із 1995 року – Перший секретар Полтавського обкому Соціалістичної партії України (СПУ). У 2002 - 2005 рр. – народний депутат України. Із 02.2005 по 05.2006 рр. – голова Полтавської обласної державної адміністрації. У 2006 - 2007 рр. – знову народний депутат України, голова підкомітету Комітету з питань національної безпеки і оборони. В даний час проживає у м. Полтава, продовжує займатися політичною діяльністю. Автор близько 50 публікацій з історії, географії, демографії, економіки, геодезії і картографії та методик їх викладання.

Укладач: Л.М. Булава

ШЦЕНКО Ігор Іванович (21.04.1972, м. Харків) – геолог, викладач. Фото кінця 1990-х рр.

У 1995 р. закінчив із відзнакою природничо-географічний факультет Мелітопольського державного педагогічного інституту за спеціальністю «Географія та німецька мова». Упродовж 1995 - 1998 рр. навчався в аспірантурі на кафедрі геології геолого-географічного факультету Харківського державного університету за спеціальністю «Палеонтологія та стратиграфія». Із 1999 по 2001 р. працював на посадах асистента, старшого викладача в штаті кафедри географії та краєзнавства ПНПУ імені В.Г. Короленка (в 2001 - 2003 рр. – як сумісник). Викладав дисципліни «Геологія», «Географічне краєзнавство та туризм», «Етногеографія» та інші. Вів геолого-геоморфологічну польову практику.

У 2001 р. перейшов на роботу до Полтавського нафтогазового регіонального підприємства ДП НАК «Надра України». У 2002 р. захистив кандидатську дисертацію. Із 09.2003 р. працює в Києві, у НАК «Нафтогаз України» (на початку 2018 р. – головний науковий співробітник відділу геолого-промислових досліджень відділення геолого-геофізичного моделювання та геолого-промислових досліджень ДП «Науканафтогаз»); доцент кафедри геології нафти і газу в навчально-науковому Інституті геології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (за сумісництвом).

У 2017 р. успішно захистив докторську дисертацію.

Укладач: Л.М. Булава

ІВАЩЕНКО Надія Семенівна (26.03. 1966, м. Рибаче (тепер – Баликчі) Іссик-Кульської області Киргизької РСР (тепер – Республіка Киргизстан) – викладач географії.

У 1988 р. закінчила з відзнакою Київський державний педагогічний інститут імені М. Горького (спеціальність «Географія і біологія») і почала працювати в Полтавській школі №31 (НВК з 1994 р., гімназії з 2005 р.). Із 1.09.2000 року прийнята на посаду асистента кафедри географії та краєзнавства ПДПУ імені В.Г. Короленка. Найулюбленіші курси – «Загальне землезнавство», «Соціоекологія». Вела також польову практику з метеорології. Працювала у штаті кафедри до 31.12.2002 року (до травня 2003 р. – як сумісник). Із січня 2003 р. повернулася в гімназію №31, в якій успішно працює до цього часу. Чимало її учнів є переможцями й призерами обласних і всеукраїнських олімпіад з географії та економіки.

Укладач: *О.М. Мащенко*

КУБАРЄВА Любов Дмитрівна (23.06.1951, с. Залиман Балаклійського району Харківської області) – геолог, викладач геології.

У 1968 - 1971 рр. навчалася в Дніпропетровському технікумі автоматики та телемеханіки, після закінчення якого працювала техніком-конструктором на Орловському заводі управляючих обчислювальних машин. У 1977 р. закінчила геолого-географічний факультет Харківського державного університету імені М.Горького (зараз – імені В.Н. Каразіна), спеціальність «Гідрогеологія».

Працювала інженером-гідрогеологом в проектному інституті «Харківгіпророзгосп», інженером в екологічній інспекції Верхнього Дніпра по захисту підземних вод при розробці та видобутку вуглеводнів. У 1980-1995 рр була викладачем геологічних дисциплін в Полтавському нафтовому геологорозвідувальному технікумі. В 1995-2002 рр. – директор Полтавського філіалу спільного німецько-українського виробничого підприємства. У 2002-2003 рр. – геолог стратиграфічної партії Полтавського нафтогазового регіонального підприємства ДП НАК «Надра України». Займалася науковою роботою: «Перспективи нафтогазоносності порід кристалічного фундаменту ДДЗ», але не завершила дослідження. У 2003-2014 рр. працювала старшим викладачем кафедри географії та краєзнавства ПНПУ імені В.Г.Короленка. Викладала навчальні дисципліни: «Геологія з основами історичної геології», «Геологія з основами палеогеографії», «Основи екології», «Геоморфологія», «Фізична географія України». Керувала польовою геологічною практикою.

Пенсіонерка, проживає у м. Омську.

Укладач: *Л.М. Булава*

ШВЕЦЬ (уродж. СОРОКОЛАТ) Ольга Сергіївна (8.12.1981, с. Хомутець Миргородського району Полтавської області).

Вищу освіту здобувала за спеціальністю «Географія та історія» на історичному факультеті ПДПУ імені В.Г. Короленка з 1999 по 2004 роки. Брала участь у всеукраїнських студентських олімпіадах з географії на III (2-е місце) та V (4-е місце) курсах. По закінченню навчання отримала диплом з відзнакою із кваліфікацію «Вчитель географії, історії та основ економіки, організатор краєзнавчо-туристичної роботи». Після закінчення навчання в 2004-2007 рр. працювала асистентом кафедри географії та краєзнавства. Викладала курси: «Основи екології» та «Географія релігій», вела практичні заняття з навчальних дисциплін: «Біогеографія», «Географія ґрунтів з

основами ґрунтознавства», «Фізична географія материків і океанів», «Географія Полтавщини». Із 1.10.2007 р. зарахована до аспірантури кафедри історії України ПНПУ імені В.Г.Короленка. Із 2017 р. працювала вчителем географії та історії у ЗОШ І-ІІ ступенів №15 м. Полтава.

Укладач: Л.М. Булава

Викладачі кафедри географії та методики її навчання

ВІШНІКІНА Любов Петрівна (31.01.1955, м. Кривий Ріг Дніпропетровської обл.) – кандидат педагогічних наук (2009), доцент (2009), завідувач кафедри (з 2017), доктор педагогічних наук (2018).

У 1977 р. закінчила географічний факультет Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка (спеціальність: «Географ-гідролог»). Упродовж двох років працювала за направленням на посаді інженера-гідролога в інституті Белгіпроводхоз у м. Мінськ (Білорусія). Із 1980 р. – на педагогічній роботі; з 1982 р. – у загальноосвітній школі № 17 м. Полтави, у якій працювала 18 років. У 1990 році представляла учителів географії на обласному конкурсі «Вчитель року – 90» та була одним із його переможців. Її учні були призерами та переможцями Всеукраїнських учнівських олімпіад із географії.

Із 2000 р. – на щойно відкритій кафедрі географії та краєзнавства ПНПУ імені В.Г.Короленка. Викладала навчальні дисципліни: «Фізична географія материків та океанів» і «Методика навчання географії», «Методика викладання географії у вищих навчальних закладах», «Взаємодія природи і цивілізації» та «Створення наочних засобів навчання географії» та інші; є керівником педагогічних практик із методики навчання географії. У 2017–2019 рр. була завідувачем кафедри географії та методики її навчання. 30 березня 2018 року нею захищено дисертацію «Методична система формування предметної компетентності з географії в учнів основної школи» на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 Теорія та методика навчання (географія).

Основний напрямок наукових досліджень – методика викладання та навчання географії, зокрема, компетентнісне навчання. Нагороджена нагрудними знаками: «Відмінник освіти України» (1998), «За наукові досягнення» (2018).

Укладач: А.А. Шуканова

ШЕВЧУК Сергій Миколайович (2.07.1983, м. Полтава) – проректор з наукової роботи ПНПУ імені В.Г.Короленка, доцент (2013), доктор географічних наук (2017).

У 2005 р. закінчив із відзнакою історичний факультет ПНПУ імені В.Г. Короленка (кваліфікація «Вчитель географії, історії та основ економіки. Організатор туристично-краєзнавчої роботи»). Трудову діяльність розпочав у 2005 р. на посаді учителя географії та історії Полтавської гімназії № 28. Відразу після закінчення університету вступив до заочної аспірантури Київського національного університету імені Тараса Шевченка, яку закінчив достроково у 2008 р., захистивши дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата географічних наук.

Із 2007 р. – в Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка на посадах асистента, старшого викладача та доцента кафедри географії та краєзнавства. З 2008 по 2013 рр. працював заступником декана історичного факультету з навчальної роботи. Упродовж 2014 - початку 2015 рр. – директор Департаменту освіти і науки Полтавської обласної

державної адміністрації (продовжував працювати на кафедрі за сумісництвом).

На початку 2015 р. – знову на постійній роботі в ПНПУ імені В.Г. Короленка як доцент, а з осені 2015 по осінь 2016 р. – як завідувач кафедри географії та краєзнавства. У жовтні 2015 року обраний депутатом Полтавської обласної ради 7-го скликання від політичної партії ВО «Свобода». Голова депутатської комісії з питань освіти, науки, культури.

Із осені 2016 р. – проректор ПНПУ імені В.Г. Короленка з наукової роботи.

3.10.2017 р. захистив дисертацію «Суспільна географія в Україні (теорія та практика досліджень наукових шкіл)», представлену на здобуття наукового ступеня доктора географічних наук за спеціальністю 11.00.02 – економічна та соціальна географія.

Сфера наукових інтересів пов'язана з проблемами історії української географії, становлення наукових географічних шкіл, дослідженням наукового потенціалу вітчизняної географічної науки та теоретико-методологічними засадами української суспільної географії.

Автор біля 140 наукових публікацій, у тому числі колективних і одноосібних монографій, навчальних посібників для з грифом МОН.

Викладав навчальні дисципліни: «Основи теорії суспільної географії», «Історія географії в Україні» «Історична географія світу», «Історична географія України», «Економічна та соціальна географія України», «Конструктивна географія», «Методологія економічної та соціальної географії».

Нагороджений Подякою Полтавського міського голови (2016), Почесною грамотою Полтавською обласної ради (2016), Почесною грамотою Полтавської обласної державної адміністрації (2017), подякою Міністерства освіти і науки України (2017).

Укладачі: В. В. Шевчук, В.В. Єрмаков

БУЛАВА Леонід Миколайович (26.03.1959, смт. Диканька Полтавської обл.) – кандидат географічних наук (1989), доцент (1994).

У 1976 р. закінчив Балясненську середню школу Диканського р-ну і вступив на природничо-географічний факультет Мелітопольського державного педагогічного інституту. Був головою студентського наукового товариства інституту, отримував спеціальну високу (ленінську) стипендію, брав участь в експедиціях та туристичних походах на Єнісейський кряж, Верхньокілімське нагір'я, Копетдаг тощо. Закінчив інститут з відзнакою (06.1981, кваліфікація: «Учитель географії і біології»).

Після закінчення інституту працював учителем географії, біології та хімії в Кіровській ВШ №2 (1981-1982 н.р., та недовго (08-11.1982) - учителем географії Підгородненській ЗОШ №5 Дніпропетровського р-ну. Проходив строкову службу в армії (11.1982 – 04.1984).

Асистент кафедри фізичної географії та геології Криворізького державного педагогічного інституту (05.1984 –09.1986). Навчався в аспірантурі Київського державного педагогічного інституту імені О.М. Горького за спеціальністю «Фізична географія, геофізика і геохімія ландшафту» (10.1986-10.1989). По закінченню аспірантури у Відділенні географії Інституту геофізики імені С.І. Суботіна 29.10.1989 захистив кандидатську дисертацію з проблем ландшафтного аналізу порушених земель з метою їхньої рекультиваци (на прикладі Криворізького гірничопромислового району). Повернувся на попереднє місце роботи і 11.1989 – 08.1992 рр. працював там на посадах старшого викладача, доцента, в.о. завідувача кафедри фізичної географії та геології, викладав регіональну фізичну географію, керував педагогічними та польовими практиками.

У Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г.Короленка з 1992 р.: доцент кафедри спеціальних історичних дисциплін та географії (1992 - 1999), завідувач кафедри географії та краєзнавства (2000-2015), професор кафедри (2010 - 2017), з 12.2017 р. – доцент кафедри географії та методики її навчання.

Викладає, переважно, навчальні дисципліни фізико-географічного та еколого-географічного спрямування (основну увагу звертає на формування цілісної географічної картини світу), веде польові практики.

Коло наукових інтересів: методика навчання фізичної географії; професійна (педагогічна) освіта; екологія ландшафтів; краєзнавство; історія ПНПУ імені В.Г. Короленка; історія і нумізматики Мамаєвої Орди. Має понад 350 наукових, науково-методичних та науково-популярних публікацій (у тому числі 18 – з грифом МОН; 36 навчальних посібників для вчителів, учнів, студентів; 8 монографій).

Член науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України (з 2016 р.), куратор науково-методичної комісії МОН з предметної освіти та спорту.

Нагороджений грамотами Верховної Ради України (2010), Академії наук України (2014), Національної академії наук (2014) і Академії педагогічних наук України (2009, 2014), Міністерства освіти і науки України (2001), подякою і почесною грамотою Полтавської обласної ради (2009), знаками «Відмінник освіти України» (2000), «Василь Сухомлинський» (2009) тощо.

Укладач: О.М. Мащенко

ФЕДІЙ Олександр Анатолійович (15.10.1970, м. Полтава) – кандидат педагогічних наук (2013), доцент (2015).

Закінчив географічний факультет Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка (1998) з кваліфікацією: «Соціоекономіко-географ, економіст регіонального розвитку». Трудову діяльність почав на Полтавському електромеханічному заводі слюсарем-інструментальником; проходив строкову службу в армії. Із 09.1993 р. по 09.2003 р. працював у загальноосвітній середній школі № 17 міста Полтави на посаді учителя географії та економіки. Категорія – вища, звання – учитель методист. У ПНПУ імені В.Г. Короленка з 2003 року: асистент (2003-2004 рр), ст. викладач (2004-2013 рр), доцент (з 2014 р).

У 2013 році в Інституті педагогіки Національної академії педагогічних наук України (м. Київ) захистив дисертацію на тему «Формування у старшокласників демографічних понять у процесі навчання економічної і соціальної географії» за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (географія) і здобув науковий ступінь «кандидат педагогічних наук».

Коло наукових інтересів: географія населення та розселення, геоекономіка, спортивний туризм. Автор понад 100 публікацій: монографія, статті у фахових, зарубіжних виданнях.

Нагороджений почесною грамотою Полтавської обласної Державної адміністрації (2016), почесною грамотою Полтавської обласної Ради (2017).

Укладач: В.В. Єрмаков

МАЩЕНКО Ольга Миколаївна (20.06.1960, с. Шпилівка Сумського району Сумської області) – кандидат педагогічних наук (2000), доцент (2003), викладач географічних дисциплін. Фото 1982 і 2018 рр.

У 1977 році закінчила середню школу №1 міста Суми із золотою медаллю.

У 1982 р. закінчила з відзнакою географічний факультет Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка (КДУ ТШ) за спеціальністю «Географія», з присвоєнням кваліфікації «Географ, географ-краєзнавець, методист туристсько-екскурсійної справи, викладач». Направлена на роботу викладачем кафедри географії Сумського державного педагогічного інституту імені А.С.Макаренка (1982 - 1986). За сумісництвом займалася туристично-екскурсійною справою у Сумському бюро подорожей та екскурсій (екскурсоводом та позаштатним керівником екскурсійних груп).

Навчалася в аспірантурі географічного факультету КДУ ТШ (1986 - 1991); працювала викладачем кафедри фізичної географії та геології Криворізького державного педагогічного інституту (1991 - 1992).

З 1992 р. – в ПДПІ (тепер – ПНПУ) імені В.Г.Короленка (в 1998-2001 рр. – за сумісництвом: у ці роки працювала науковим співробітником лабораторії інтеграції змісту шкільної освіти Інституту педагогіки Академії педагогічних наук України).

У 2000 році захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки на тему «Формування системи знань про природу під час вивчення інтегрованих курсів з природознавства у 5-6 класах».

У даний час – доцент кафедри географії та методики її навчання. Основні навчальні дисципліни: загальне землезнавство, метеорологія і кліматологія, геоморфологія та інші.

Коло наукових інтересів: методика навчання географії та природознавства; загальна фізична географія і краєзнавство. Загальна кількість наукових та методичних друкованих праць становить близько 260 найменувань.

Укладач: Л.М. Булава

ШУКАНОВА Анжела Анатоліївна (23.09.1971, м. Полтава) – кандидат педагогічних наук (2009), доцент (2012).

У 1993 р. закінчила Харківський державний університет, кваліфікація «географ, викладач географії», спеціалізація «Охорона природи і раціональне використання природних ресурсів». З 1996 по 2002 р. працювала вчителем географії та економіки у авторській національній школі № 37 м Полтави. У 2003 р. прийнята на посаду асистента кафедри географії та краєзнавства, з 2004 р. старший викладач, з 2010 р. доцент. У 2006 р. як здобувач була прикріплена до лабораторії географічної та економічної освіти АПН України (м. Київ), де під науковим керівництвом д. пед. н. Топузова О.М. виконана і в 2009 р.

успішно захищена кандидатська дисертація на тему «Методика формування економічних знань в учнів 9-10 класів у процесі навчання географії» зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання (географія).

Коло наукових інтересів: методика навчання географії та економіки, економічна і соціальна географія світу, туризм і рекреація. Є автором понад 80 наукових праць, з них 15 статей у фахових виданнях, 11 підручників та навчально-методичних посібників з грифом МОН.

У квітні 2019 року обрана зав. кафедри географії та методики її навчання.

Укладач: Л.П. Вішнікіна

ЯПРИНЕЦЬ (дівоче прізвище ЗАЄЦЬ) Тетяна Сергіївна (12.03.1984, с. Халтурине Карлівського району Полтавського обласної області) – начальник навчально-методичного відділу ПНПУ імені В.Г. Короленка, кандидат педагогічних наук (2016), викладач географічних дисциплін.

У 2006 р. закінчила з відзнакою історичний факультет ПНПУ імені В.Г. Короленка (кваліфікація «Вчитель географії, історії та основ економіки. Організатор туристично-краєзнавчої роботи»).

Ще під час навчання почала працювати в університеті: 2005-2006 рр. – секретар навчального відділу ПДПУ, 2006-2007 рр. – старший інспектор ректорату, 2007-2014 рр. – керівник педагогічної практики університету, з 2015 р. – начальник навчально-методичного відділу ПНПУ імені В.Г.Короленка.

З 2007 р. працює за сумісництвом викладачем кафедри географії та краєзнавства (в даний час – на посаді доцента кафедри географії та методики її навчання).

Навчальні дисципліни: «Географічні аспекти охорони природи», «Географія у профільній школі» та інші. Керувала виробничими педагогічними практиками.

Тема кандидатської дисертації: «Формування природоохоронних знань у процесі навчання фізичної географії в основній школі» (2016), спеціальність 13.00.02 – теорія та методика навчання географії.

Укладач: А.А. Шуканова

СРМАКОВ В'ячеслав Володимирович (14.02.1973, м. Полтава) – кандидат географічних наук (2010), доцент (2016).

У 1995 р. закінчив з відзнакою історичний факультет за спеціальністю «історія та географія» Полтавського державного педагогічного інституту імені В.Г. Короленка, в якому залишений на посаду асистента (працював у 1995-1996 н.р.). У 1996-1999 рр. працював вчителем географії, у 1999-2011 рр. – на посадах викладача, старшого викладача та доцента у Полтавському коледжі економіки та менеджменту «Світоч» (з 2002–Полтавський інститут економіки та менеджменту «Світоч», з 2011 р. – Полтавська філія Міжрегіональної академії управління персоналом (МАУП)). З 2011 р. – у ПНПУ імені В.Г. Короленка: ст. викладач, доцент кафедри географії та краєзнавства (з травня 2017 р. – кафедра географії та методики її навчання).

Тема кандидатської дисертації: «Ретроспективні аспекти суспільно-географічних процесів Полтавщини» (спеціальність 11.00.02 – економічна та соціальна географія; Київський нац. ун-т імені Тараса Шевченка, 2010).

Коло наукових інтересів: історична географія, економічна і соціальна географія, розміщення продуктивних сил та економіка регіонів.

Укладач: О.А. Федій

ШУКАНОВ Павло Васильович (11.01.1969, с.м.т. Лельчиці, Гомельська область, Республіка Білорусь) – доктор географічних наук (2014), доцент.

У 1986 р. вступив на географічний факультет Білоруського державного університету (м.Мінськ). Після закінчення першого курсу служив у лавах Радянської Армії. Продовжив навчання у Харківському державному університеті, який закінчив з відзнакою у 1993 р. за спеціальністю «Географія», спеціалізація «Економічна та соціальна географія».

З 1993 року розпочав трудову діяльність в Полтавському університеті економіки і торгівлі, де працює і зараз на посаді професора кафедри туристичного та готельного бізнесу. У 2008 р. захистив кандидатську дисертацію на тему «Етногеографічні

чинники сучасних глобальних та регіональних територіально-політичних процесів» на здобуття наукового ступеня кандидата географічних наук. У 2011 р. здобув другу спеціальність і кваліфікацію спеціаліста з міжнародної економіки. У 2013 р. закінчив докторантуру при кафедрі соціально-економічної географії і регіонознавства Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. У 2014 р. захистив докторську дисертацію на тему «Суспільно-географічні особливості формування глобального цивілізаційного простору» зі спеціальності 11.00.02 – економічна та соціальна географія. Автор чи співавтор 8 монографій та більше 100 наукових і науково-методичних публікацій у вітчизняних та зарубіжних виданнях.

Пріоритетні наукові інтереси: сакральна географія, політична географія, геополітика і геоеконіміка, глобалістика, актуальні питання стратегії сталого розвитку та загальнопланетарного управління в контексті вивчення особливостей трансформації суспільно-географічних систем і формування глобального цивілізаційного простору.

У ПНПУ імені В.Г.Короленка з 1995 р. працював за сумісництвом (з перервами); був головою екзаменаційних комісій.

Укладач: А.А. Шуканова

СМИРНОВА Віра Геннадіївна (06.08.1960, с. Іванівці Кельменецького району Чернівецької області) – кандидат географічних наук (2002), доцент.

У 1982 р. закінчила Чернівецький державний університет (географічний факультет) за спеціальністю: «Географія». Спеціалізація: «Гідрологія суші». Кваліфікація: «Географ. Викладач».

Трудову діяльність розпочала інженером лабораторії дослідження руслових процесів Західно-Сибірського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту (м. Новосибірськ). Далі працювала на різних посадах в лабораторії руслових процесів річок Алтаю названого інституту (м. Барнаул) та на посаді провідного гідролога Алтайського Гідрометцентру (м. Барнаул). Під час роботи неодноразово брала участь у комплексних експедиціях з вивчення річок Алтайського краю, роботі по обґрунтуванню будівництва Катунської ГЕС, реконструкції водозаборів в містах Барнаул, Бійськ, Камінь-на-Обі тощо. Навчалась в аспірантурі Державного гідрологічного інституту (м. Ленінград). Кандидатську дисертацію захистила у 2002 році в Інституті Географії СВ Академії наук РФ (м. Іркутськ). Переатестацію диплому кандидата наук, після повернення в Україну, проходила на географічному факультеті Київського національного університету імені Т. Г. Шевченка.

У 2003-2006 рр. працювала доцентом кафедри гідроекології, водопостачання та водовідведення географічного факультету Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича. З 2006 р. працює доцентом Полтавського університету економіки й торгівлі. З 2017 р. також займає посаду провідного гідролога в Полтавському обласному гідрометцентрі. Починаючи з 2010 р. працює за сумісництвом в ПНПУ імені В. Г. Короленка. Викладає навчальні курси «Гідрологія», «Гідрологія та океанологія», керувала польовою практикою студентів.

Укладач: Т.С. Япринець, Л.П. Вішнікіна